

LISINSKI
SUBOTOM
UVJEK
LISINSKI
NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!

NEMANJA
RADULOVIĆ

VIOLINA I UMJETNIČKO VODSTVO

DOUBLE SENS

Subota, 12. prosinca 2015., u 19 i 30 sati

KONCERTINA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ UNVALUABLE EXPERIENCE

JOHANN SEBASTIAN BACH:

Koncert za violinu, gudače i *continuo* u a-molu br. 1, BWV 1041

Allegro moderato

Andante

Allegro assai

ANTONIO VIVALDI:

Četiri godišnja doba (odabrani stavci)

Allegro, prvi stavak iz Koncerta u E-duru, op. 8, br. 1, RV 269, *Proljeće*

Largo, drugi stavak iz Koncerta u f-molu, op. 8, br. 4, RV 297, *Zima*

Allegro, treći stavak iz Koncerta u F-duru, op. 8, br. 3, RV 293, *Jesen*

Presto, treći stavak iz Koncerta u g-molu, op. 8, br. 2, RV 315, *Ljeto*

JOHANNES BRAHMS:

Mađarski ples u g-molu, br. 1, WoO. 1

(obrada: Yvan Cassar)

ANTONÍN DVOŘÁK:

Kako me stara majka učila pjevati iz ciklusa *Ciganske pjesme*, B. 104, op. 55, br. 4

(obrada: Yvan Cassar)

SERGEJ SERGEJEVIČ PROKOFJEV:

Koračnica iz drugog čina opere *Zaljubljen u tri naranče*, op. 33

(obrada: Yvan Cassar)

PETAR ILJIČ ČAJKOVSKI:

Ruski ples iz trećeg čina baleta *Labuđe jezero*, op. 20

DMITRIJ DMITRIJEVIČ ŠOSTAKOVIČ:

Romanca iz suite *Obad*, op. 97

ARAM ILJIČ HAČATURJAN:

Ples sa sabljama iz četvrtog čina baleta *Gajane*
(obrada: Yvan Cassar)

ZORAN SIMJANOVIĆ:

Tema iz filma *Petrijin venac* redatelja
Srđana Karanovića
(obrada: Yvan Cassar)

VITTORIO MONTI:

Čardaš
(obrada: Yvan Cassar)

Nakon koncerta s umjetnikom će razgovarati
Gordana Krpan.

U zabavnom programu s plesom i izvlačenjem
nagrada za pretplatnike ciklusa *Lisinski subotom*
nastupit će **D. J. Robert Mareković.**

U samo nekoliko godina violinist **NEMANJA RADULOVIĆ** (Niš, Srbija, 1985.) svojim je virtuosnim izvedbama, neobičnim pristupom programu i ekstravagantnim stilom unio u svijet klasične glazbe pravu oluju, obraćajući se širokom krugu publike i neprekidno pomičući granice. Neupitne sviračke kvalitete, svježina izvedbe, veliko koncertantno iskustvo i karizma učinili su ga omiljenim u koncertnim dvoranama diljem svijeta. Nemanja Radulović počeo je učiti violinu kao sedmogodišnjak u rodnom Nišu. Zbog apsolutnog sluha i izvanrednog talenta malenog dječaka, njegova se obitelj preselila u Beograd, gdje se upisao u Glazbenu školu *Kosta Manojlović* u klasi Dejana Mihailovića. Tijekom školovanja održao je stotine koncerata i osvojio brojna međunarodna priznanja – prve i posebne nagrade na međunarodnim natjecanjima *Città di Stresa* u Italiji, *Jan Kocijan* u Češkoj, *Balys Dvarionas* u Litvi, *Wieniawski-Lipinski* u Poljskoj te *Yehudi Menuhin* u Francuskoj. Također, primio je Oktobarsku nagradu grada Beograda za stvaralaštvo mladih 1996. i Nagradu *Talent godine* Ministarstva prosvete Republike Srbije 1997. godine. U međuvremenu se usavršavao kod Yehudija Menuhina i Salvatorea Accarda. Sa samo trinaest godina, kao najmlađi natjecatelj u povijesti Međunarodnog natjecanja *Rodolfo Lipizer* u Italiji, namijenjenoga glazbenicima do trideset godina, osvojio je petu nagradu. Premda bez formalno završenog srednjoškolskog obrazovanja, trinaestogodišnji Nemanja upisao je Visoku glazbenu školu u Saarbrückenu u klasi Joshue Epsteina, a s četrnaest godina postao je istovremeno i student Fakulteta muzičke umetnosti u Beogradu i Pariškog konzervatorija, u klasi Patricea Fontanarose. U francuskoj prijestolnici živi i danas. Nagrade je nastavio osvajati i kao polaznik uglednog Konzervatorija u Parizu – na Natjecanju *Antonio Stradivari* u Cremoni 2001. osvojio je drugu, te godine najvišu dodijeljenu nagradu, i iste godine trijumfirao na Natjecanju *George Enescu* u Bukureštu, osvojivši prvu nagradu i dvije posebne nagrade žirija. Dvije godine poslije, 2003., pobijedio je i na Natjecanju *Joseph Joachim* u Hannoveru. Poslijediplomski studij pohađao je kod Salvatorea Accarda na Akademiji *Walter Stauffer* u Cremoni.

Pozornost međunarodne javnosti privukao je 2006., kad je umjesto bolesnog Maxima Vengerova izveo Beethovenov *Violinski koncert u D-duru* s Filharmonijom Francuskoga radija pod ravnanjem Myung-Whuna Chunga, u pariškoj Salli Pleyel. Uslijedili su solistički nastupi uz najuglednije svjetske orkestre, poput Minhenske i Štutgartske filharmonije, Kraljevske filharmonije, Njemačkog simfonijskog orkestra iz Berlina, Simfonijskih orkestrara iz Montréala i Tokija, Simfonijskog orkestra Sjevernonjemačkog radija iz Hannovera, Orkestra Francuskog radija, Belgijskog nacionalnog orkestra, Simfonijskog orkestra Zapadnonjemačkog radija iz Kölna, Nacionalnog simfonijskog orkestra RAI-ja iz Torina i drugih. Redovito gostuje na najprestižnijim koncertnim podijima, među kojima su njujoški Carnegie Hall, amsterdamski Concertgebouw, Dvorana Berlinske filharmonije, pariški Salle Pleyel i Théâtre des Champs-Élysées, Megaron u Ateni, tokijski Suntory Hall, Teatro Colón u Buenos Airesu i melburnski Recital Hall. Uz nastupe s poznatim orkestrima, Nemanja Radulović redovito održava recitale s

harfisticom Marielle Nordmann i pijanisticama Laure Favre-Kahn i Susan Manoff, no ipak najčešće nastupa sa svoja dva komorna ansambla – *Les Trilles du Diable* i *Double Sens*, s kojima je snimio nekoliko hvaljenih albuma.

Od 2006. do danas Nemanja Radulović objavio je osam kompaktnih diskova za diskografske kuće *Transart*, *Decca* i *Deutsche Grammophon*, od kojih ga s potonjom veže i ekskluzivni ugovor. Na prvom albumu objavljenom za *Transart* 2006., mladi violinist predstavio je djela za violinu solo, među kojima i skladbu suvremenoga hrvatskog skladatelja Miroslava Miletića – *Ples za violinu solo*. Album je odlično primila publika i glazbena kritika, što dokazuje i nagrada časopisa *Diapason*. Uspješna suradnja s navedenom izdavačkom kućom nastavila se i s albumom *Mendelssohn live* s izvedbama skladateljeva *Prvog* i *Drugog violinskog koncerta* uz pratnju Praškog komornog orkestra. Odmah nakon objavljivanja, spomenuti kompaktni disk postaje najprodavaniji album na internetskim medijatekama *iTunes* i *VirginMega*. Sljedeće godine, 2009., Nemanja postaje ekskluzivni izvođač diskografske kuće *Decca* u kojoj izdaje idući album, *Les Trilles du Diable*. Naslov albuma ne odnosi se samo na poznatu *Violinsku sonatu* Giuseppea Tartinija, čija je interpretacija zabilježena na albumu, već je to ujedno i naziv Radulovićeva gudačkog kvinteta s kojim je snimio taj kompaktni disk. Njegov drugi ansambl, *Double Sens*, također je poznat zahvaljujući posebnom pristupu komornoj glazbi, o čemu svjedoči i CD *5 Seasons*, snimljen 2011. za *Decca*.

Dugogodišnja suradnja s latvijsko-njemačkom pijanisticom Susan Manoff trajno je zabilježena na albumu *Beethoven live* za izdavačku kuću *Decca*, s izvedbama Beethovenovih violinskih sonata, a 2013. tvrtka *Transart* izdaje mu album *Après un rêve*, snimljen s francuskom harfisticom Marielle Nordmann. Slijedom dugogodišnje uspješne suradnje s tvrtkom *Universal*, *Deutsche Grammophon* mu je 2013. izdao solistički CD naslovljen *Paganini Fantasy*. U izdanju najprestižnije njemačke diskografske tvrtke za klasičnu glazbu potkraj prošle godine objavljen je Radulovićev najnoviji nosač zvuka, *Journey East*. Album je posvećen Nemanjinoj majci, Ljiljani, preminuloj prije dvije godine. „Ona je moja inspiracija i moja muza“, objasnio je Nemanja. „Bez nje ne bih mogao snimiti ovu ploču.“ Karizmatični violinist na tom je albumu predstavio oba svoja komorna ansambla: *Les Trilles du Diable* i *Double Sens*.

Nemanja Radulović dvostruki je dobitnik najvažnije francuske glazbene nagrade *Victoires de la musique*, koju dodjeljuje Ministarstvo kulture Republike Francuske; proglašen je *Internacionalnim otkrićem 2005. godine* i *Najboljim instrumentalistom 2014. godine*. Prošle godine primio je i počasni doktorat Sveučilišta za umjetnost u Nišu, svojem rodnom gradu. Svira na violini francuskog graditelja Jean-Baptista Vuillaumea iz 1843. godine. Jedan od posljednjih uspjeha tridesetogodišnjeg virtuozu je diskografska nagrada *Echo Klassik* koju je primio u listopadu ove godine za svoj posljednji kompaktni disk, *Journey East*.

ANSAMBL DOUBLE SENS jedan je od dvaju komornih sastava okupljenih oko Nemanje Radulovića, koji je bio i inicijator nastanka ansambla 2008. godine. *Double Sens* čine redom vršni francuski umjetnici i talentirani glazbenici s područja bivše Jugoslavije koje povezuju prijateljske i obiteljske veze, zajednički interesi, svestranost, uspješne karijere, mladost, predanost komornoj glazbi i svjež pristup izvedbama. Atipični i talentirani glazbenici pridonose prepoznatljivom identitetu toga originalnog ansambla. „Moja muzika, moji prijatelji? Moj život sada i prije? Ideja o ansamblu *Double Sens* stvorena je iz ovih pitanja! Htio sam okupiti svoje glazbene prijatelje s područja bivše Jugoslavije i Francuske; izbor uopće nije bio težak jer sam osobno poznao svakoga od njih i bio siguran da naši različiti karakteri i glazbeni profili mogu stvoriti unikatan ansambl u kojemu će najvažnija biti sreća što smo zajedno i što zajedno sviramo. Već smo poslije prvog koncerta svi imali istu želju – nastaviti razvijati glazbeno stvaranje i što prije se ponovno sastati! Sada već nekoliko godina sviramo zajedno, ista želja nas i dalje okuplja i uvijek s nestrpljenjem očekujemo sljedeće okupljanje“, kaže Nemanja Radulović. Članovi ansambla, čiji dio čine i članovi Nemanjina drugog ansambla *Les Trilles du Diable*, često nastupaju s Nemanjom Radulovićem u najpoznatijim svjetskim koncertnim dvoranama, a godine 2011. pod etiketom diskografske kuće *Decca* zajednički su izdali, uz već spomenuti ansambl *Les Trilles du Diable*, nosač zvuka *5 Seasons* s Vivaldijeva *Četiri godišnja doba* i skladbom Aleksandra Sedlara *Spring in Japan*. Izvedbe ansambla trajno su zabilježene i na posljednjem albumu Nemanje Radulovića, *Journey East*, objavljenom potkraj prošle godine za diskografsku kuću *Deutsche Grammophon*. Trenutačno pripremaju treću ploču s djelima Johanna Sebastiana Bacha.

PRVE VIOLINE

Tijana Milošević
Guillaume Fontanarosa
Mathilde Potier
Nemanja Ljubinković

DRUGE VIOLINE

Ksenija Milošević
Kristina Atanasova
Frédéric Dessus
Séverine Dessus

VIOLE

Bertrand Causse
Emmanuel Gross
Aleksandra Kurilić

VIOLONČELA

Dragan Đorđević
Anne Biragnet

KONTRABAS

Nathanaël Malnoury

ČEMBALO

Stéphanie Fontanarosa

GLASOVIR

Laure Favre-Kahn

UDARALJKE

Zoran Caušević

Svoju bogatu karijeru počeo je **JOHANN SEBASTIAN BACH** (1685.-1750.) u Arnstadtu, gdje je od 1703. godine djelovao kao orguljaš, a završavao ju je na mjestu kantora u Leipzigu, u kojem je ostao do kraja života. No ključnima na njegovu umjetničkom putu pokazale su se godine koje je proveo kao orguljaš u Weimaru, od 1708. do 1717., uoči imenovanja kapelnikom na dvoru mladog kneza Leopolda u Cöthenu, gdje je ostao sljedećih šest godina, oženivši se mladom sopranisticom Annom Magdalenom Wilcke. Tijekom obnašanja te dužnosti napisao je mnogo instrumentalnih djela, od kojih su mnoga izgubljena, a među sačuvanim ostvarenjima su, uz *Brandenburške koncerte*, i tri koncerta za jednu, odnosno dvije violine solo, uz pratnju gudača i *continuo*. Iako ne postoji precizan podatak o mjestu i vremenu njihova nastanka, pretpostavlja se da su nastali u tom razdoblju, iako ima i indicija da ih je Bach napisao oko 1730. u Leipzigu, gdje ih je naknadno preradio za čembalo. Ne zna se ni tko je tada svirao solističku dionicu, iako je velika vjerojatnost da je solist bio sam Bach, vrstan violinist koji je tome glazbalu otvorio širi put, skladajući zahtjevne partite i sonate, a potom i virtuozne koncerte. Jedan od takvih primjera, zasnovan na formi *ritornella*, jest i **Koncert za violinu, gudače i continuo u a-molu br. 1, BWV 1041**, s izrazito lirskim, toplinom i nježnošću protkanim središnjim stavkom *Andante*, utemeljenim na ostinatu. Uokviruju ga zapleteni prvi stavak, *Allegro moderato*, s motivima koji se pojavljuju i razrađuju u različitim kombinacijama, te pokretni *Allegro assai* kao karakterističan primjer *giguea*, u kojem su u prvom planu tehničke sposobnosti solista. Iako su u skladbi osjetni utjecaji postulata iz talijanskih baroknih koncerata, osobito onih Antonija Vivaldija, ne može joj se poreći prepoznatljivost briljantnoga Bachova rukopisa.

Tvorac nekoliko stotina instrumentalnih skladbi, venecijanski majstor **ANTONIO VIVALDI** (1678.-1741.) neosporni je kralj baroknog koncerta, koji je usavršio i popularizirao više i od jednog suvremenika. Pridoda li se privlačnim ritmovima i pitkim melodijama zasluga za unapređenje instrumentalne tehnike, ne iznenađuje što njegovo impozantno stvaralaštvo kroz stoljeća zauzima iznimno visoko mjesto na ljestvici popularnosti. Utjecajan i cijenjen u glazbenim krugovima, uz najbrojnije i najpopularnije koncerte (njih petstotinjak), skladao je i pedesetak opera, komorna djela i duhovnu glazbu, u kojoj se, uz motete i psalme, ističe *Gloria*. Najpoznatiji među Vivaldijevim koncertima nesumnjivo su *Koncerti za violinu, gudače i basso continuo*, 'Četiri godišnja doba', op. 8. Dugo kružeći u rukopisu, četiri su koncerta naposljetku tiskana u Amsterdamu, 1725. godine, s posvetom grofu Wenzelu von Morzinu i uz osam koncerata objedinjeni u zbirci *Il Cimento dell'armonia e dell'inventione*. Koncertima su pridruženi soneti, kao objašnjenja glazbenog sadržaja, koje je vjerojatno napisao sam Vivaldi, pa ih se može smatrati i prvim primjerima

programne glazbe. **Koncert za violinu, gudače i continuo u E-duru, 'Proljeće', op. 8, br. 1, RV 269**, poput preostala tri, nadahnut je talijanskim sonetom koji opisuje živopisne prizore i događaje iz prirode, koje je Vivaldi vješto oslikao u inventivnoj partituri. Glavna tema prvoga stavka, **Allegro**, danas je jedna od najpoznatijih tema u glazbi općenito. Radosni početak u gudačima slijedi solo violina koja iznosi vedri cvrkut ptica, uz druge zvukove iz prirode, primjerice nježni šum potoka. Vedro ozračje tek nakratko prekida siloviti triler koji označava oluju, da bi naposljetku ptice nastavile svoju pjesmu koju iznosi solo violina, uz pratnju drugih dviju violina. Posljednji u nizu, **Koncert u f-molu, 'Zima', op. 8, br. 4**, u skladu s naslovom i godišnjim dobom koje predstavlja, izražajno je najtamniji. No to ne znači da mu nedostaje pozitivnog raspoloženja, što prikladno potkrepljuje intimistički, slatkoćom i idilom protkani drugi, izrazito lirski stavak, **Largo**, koji pjevnim melodijama priziva okupljanje uz kamin i snijegom prekriveni krajolik. Završni stavak **Koncerta u F-duru, 'Jesen', op. 8, br. 3, Allegro**, privlačan je i radostan stavak koji živopisno oslikava odlazak u lov. Glazba koju iznose gudači ima karakter koračnice, s kontrastnim, profinjanim pasažama u dionici violine koja priziva zvuk roga. Povremeno glazba namijenjena violini prerasta u vrlo energičnu, postavljajući izvođaču visoke zahtjeve. U **Koncertu u g-molu, 'Ljeto', op. 8, br. 2**, Vivaldi pokušava predočiti svijetlo ozračje najtoplijega godišnjeg doba, no u glazbenom sadržaju izmiješani su elementi dobra i zla, što se zorno preslikava u završni, dramatični stavak **Presto**, u kojem od početka bjesni oluja. Napetost u podjednako mjeri prožima solističku dionicu i orkestar, a svojom dramatičnošću taj je sažeti stavak briljantna završnica koncerta.

Najpovezaniji s postulatima klasike od svih skladatelja kasnog romantizma, **JOHANNES BRAHMS** (1833.-1897.) stvorio je bogat opus u kojem su brojna djela postala repertoarnim temeljima. Njegove simfonije, vokalna i zbarska djela, glasovirska i komorna glazba duboko su emotivni, ali i temeljito razrađeni strukturalno. Još ga je u ranoj mladosti Robert Schumann proglasio velikom skladateljskom nadom, a kao zreo skladatelj bio je svojevrsni simbol glazbene tradicije. Brahms je rođen u Hamburgu i djetinjstvo je proveo u siromaštvu. Iako se poslije želio vratiti u rodni grad, naposljetku se nastanio u Beču, gdje je postao jedna od vodećih osobnosti glazbenog života grada. Sredinom 19. stoljeća održavao je brojne koncerte s mađarskim violinistom Edeom Reményijem, koji ga je upoznao s glazbom mađarskih Roma. Slijedila je suradnja s Josephom Joachimom, poznatim violinistom s kojim je nastavio prijateljevati dugi niz godina. Brahmsovo zanimanje za mađarsku narodnu glazbu nastavilo je rasti, što je očito u nekoliko djela, među kojima su nesumnjivo najpopularniji *Mađarski plesovi*. Izvorno skladani za glasovir četveroručno, podijeljeni u četiri zbirke, od kojih su prve dvije tiskane 1869.,

a druge dvije 1880. godine, **Mađarski plesovi** postigli su trenutačni uspjeh. Prve dvije knjige dovršene su 1868., kad su ih na privatnom koncertu izveli sam Brahms i Clara Schumann. Uz izuzetak 11., 14. i 16. plesa koji su izvorno Brahmsovi, u ostalima je upotrijebio ciganske melodije, zasnovane na čardašu i *verbunkosu*. Nakon velikog uspjeha izvorne inačice, Brahms je 1885. godine orkestrirao prvi, treći i deseti ples, orkestraciju posljednjih pet potpisuje Antonín Dvořák, dok su ostale obrade djela različitih autora. Unatoč „okusu“ folkloru, osjetnom u većini skladbi, **Mađarski ples u g-molu, br. 1, WoO. 1** u početnoj temi donosi prizvuk Brahmsova znalački promišljenog, profinjenog izričaja. Na pomalo uznemirenu, gustu melodiju nastavlja se odjeljak razigranog ciganskog karaktera, promjenjiva tempa i zvučnih boja, da bi skladbu zaključio povratak prve teme. S obzirom na ublaženi folklorni prizvuk, pretpostavlja se da je Brahms ovaj ples odabrao za početak ciklusa kako bi priviknuo konzervativniju njemačku publiku na sveopće glazbeno šarenilo.

Vodeći češki skladatelj, **ANTONÍN DVOŘÁK** (1841.-1904.), tvorac je impozantnog opusa, u kojemu posebno mjesto pripada simfonijama i komornoj glazbi, a njegovi koncerti pripadaju samom vrhu violončelističkog, odnosno violinističkog repertoara. Uz Smetanu je predvodnik nacionalnog smjera u Češkoj. U svojim je djelima skladanim u domovini i SAD-u vješto kombinirao nacionalni idiom s klasičnim oblicima svih vrsta. Zahvaljujući moćnoj glazbi jasnih formalnih obrisa, privlačnim i lako pamtljivim melodijama te živopisnom pristupu instrumentaciji, njegovo je stvaralaštvo među najcjenjenijim u povijesti europske glazbe. Ciklus **Ciganske pjesme, B. 104, op. 55** čini sedam pjesama za glas i glasovir, namijenjenih tenoru Gustavu Walteru, članu Bečke opere i velikom obožavatelju Antonína Dvořáka. Iako je točno vrijeme nastanka tih pjesama nepoznato, pretpostavlja se da potječu iz 1880. godine, a njihov temelj čine prijevodi čeških pjesama Adolfa Heyduka na njemački. Unatoč naslovu, pjesme odražavaju tek karakter ciganske glazbe, pročišćen skladateljevim specifičnim izričajem. Vokalna dionica izrazito je prirodna i meka, uz pretežito živahnu glasovirsku pratnju. **Kako me stara majka učila pjevati, op. 55, br. 4** sentimentalna je pjesma prožeta toplinom i ljubavlju, koja je u različitim obradama stekla veliku popularnost. Skladana je i tiskana u SAD-u, 1880. godine, uoči skladateljeva dolaska u tu zemlju, a stilski odražava utjecaj češke ciganske glazbe. Fritz Kreisler obradio je skladbu za violinu i glasovir, potom je često i sam izveo, a njegova je transkripcija tiskana 1914. godine. Instrumentalne inačice pjesme snimili su nakon njega brojni poznati glazbenici (Glenn Miller, Yo-Yo Ma, Joshua Bell i drugi).

Kao jedan od najoriginalnijih skladatelja dvadesetoga stoljeća, **SERGEJ PROKOFJEV** (1891.-1953.) promijenio je dotadašnje poimanje simfonije, koncerta i sonate, stekavši međunarodni ugled podjednako kao skladatelj i kao pijanist. Unatoč poteškoćama na koje je, poput ostalih suvremenika, nailazio zbog političke situacije, do kraja života nastavio je skladati nesmanjenom inventivom, znalački i entuzijastično. Zahvaljujući izvrsnim pijanističkim sposobnostima, u početku je skladao brojna djela za glasovir. Nastavio ih je istraživati i razvijati, potom se s podjednakim uspjehom posvetio skladanju koncerata, orkestralnih i komornih djela te opera. Komičnu operu **Zaljubljen u tri naranče, op. 33** napisao je Prokofjev godine 1919., a nakon prazvedbe, dvije godine poslije, nije doživjela očekivani uspjeh. Pokušavajući umanjiti taj problem, Prokofjev je 1924. iz opere izbacio šest prizora, preradivši ih u šesterostavačnu koncertnu suitu koja je ubrzo stekla željenu popularnost, pridonijevši i popularnosti opere. Jedan od najomiljenijih stavaka iz suite, **Koračnica**, često je obrađivan za različite instrumentalne sastave, a istinski je biser transkripcija za violinu koju je proslavio Jascha Heifetz, uvrstivši je na svoj stalni koncertni repertoar. Glazbeno oslikavajući prizor vođenja melankoličnog Princa na zabavu osmišljenu kako bi ga se nasmijalo, **Koračnica** donosi karakteristični puls, uz povremenu oštru sonornost i prodorne disonance, karakteristične za Prokofjevljev izričaj.

Stvaralaštvo **PETRA ILJIČA ČAJKOVSKOG** (1840.-1893.), podjednako utemeljeno na ruskoj i zapadnoeuropskoj tradiciji, zauzima posebno mjesto u povijesti glazbe. Iako nije bio sklon inovacijama, niti je žudio za osobitim promjenama, njegova je glazba protkana jedinstvenim šarmom i ljepotom, zbog kojih je, unatoč povremenim omalovažavanjima u prošlosti, ostala prepoznatljiva i omiljena. Prvotno se Čajkovski školovao za pravnika, no 1863. upisao se na novoosnovani Sanktpeterburški konzervatorij, a onda prešao na Moskovski konzervatorij. Vrlo sramežljiv i senzibilan, Čajkovski je osjećao pritisak vlastite homoseksualnosti, strahujući, u vrijeme već izgrađenog ugleda, od izolacije. Ušavši nepromišljeno u brak s Antoninom Miljukovom, doživio je živčani slom, pokušavši samoubojstvo. Zahvaljujući potpori bogate udovice Nadežde von Meck, koju nikad nije osobno upoznao, a koja mu je omogućila materijalnu sigurnost i brojna putovanja, godine 1878. napustio je posao na Konzervatoriju. Nedugo nakon uspješne prazvedbe Šeste simfonije (*Patetične*) u Sankt Peterburgu, Čajkovski je 1893. godine preminuo od kolere, iako ima i pretpostavki o trovanju. Uz koncerte, simfonije i uvertire, u najpoznatija njegova djela ubrajaju se baleti, čijim je malim formama pristupao znalački, a te su forme bile izvrstan dokaz vješte orkestracije i njegova zadivljujućeg osjećaja za melodiju. **Labuđe jezero, op. 20** prvi je njegov primjer ruskog „bijelog“ baleta, kojemu je potom pridružio *Tnorožicu, op. 66* i *Orašara, op.*

71. U početku osmišljen kao zabava za nećakinje, balet je u svojem zreom obliku na narudžbu uprave moskovskog kazališta dovršen 1876. Praizveden je 4. ožujka sljedeće godine u Boljšoj teatru, u koreografiji Wenzela Reisingera. Poput većine Čajkovskijevih djela praizvedenih za njegova života, uspjeh je tada izostao. Popularnost je balet stekao tek nakon skladateljve smrti, 1895. godine u Sankt Peterburgu (koreografija: Marius Petipa i Lev Ivanov), kad je, uz scenski pokret, ponovno u ravnopravni položaj vraćena i glazba. Libreto *Labuđeg jezera* temelji se na srednjovjekovnoj njemačkoj bajci iz zbirke Johanna Karla Augusta Musäusa s vječnom temom ljubavi, dobra i zla. Poput svih romantičarskih baleta, iznimno je zahtjevan za cijeli baletni ansambl, a dvojna uloga Odette/Odilije nesumnjivo je jedan od najviših baletnih dosegâ. Duboko proživljenu, tipično romantičarsku, no nadasve uravnoteženu partituru čini uvod i 29 plesnih prizora, podijeljenih u četiri čina. Jedan od najbriljantnijih ulomaka iz baleta koji se često izvodi zasebno, kao i u različitim obradama, jest **Ruski ples** iz trećeg čina, koncertantnog karaktera, virtuozan i temperamentan.

Djelujući u doba Sovjetskog Saveza, **DMITRIJ ŠOSTAKOVIČ** (1906-1975.) imao je složen odnos s vladajućom garniturom, doživjevši dvije javne osude i povremene zabrane izvođenja svojih djela. Unatoč tome, bio je iznimno cijenjen i popularan te je za svoje stvaralaštvo primio brojne nagrade i priznanja. Njegova skladateljska evolucija pokazuje različite utjecaje i stilove, a kao najveća kvaliteta redovito mu se pripisuje vrsno poznavanje orkestracije koju je često upotpunjavao sebi svojstvenim elementima groteske. U njegovu bogatom opusu posebno mjesto pripada simfonijama i gudačkim kvartetima, a dojmljiva ostvarenja ostavio je i na području koncerta, opere i filmske glazbe. Šostakovič je napisao glazbu za gotovo četrdeset filmova, a jedan od najpopularnijih, iako ne i najkvalitetnijih primjera, nesumnjivo je glazba za film **Obad, op. 97**, u režiji Alexandra Feinzipmmera, koji je već ostvario uspješnu suradnju s Prokofjevom u filmu *Poručnik Kijë*. Radnja filma *Obad* temelji se na istoimenom romanu engleske književnice Ethel Lilian Voynich. Riječ je o mladom borcu za slobodu u 19. stoljeću, koji je zbog pobunjeničkoga duha nazvan Obadom. Pravo mu je ime Arthur i nezakoniti je sin talijanskog kardinala, koji ga tek potkraj filma priznaje. Nakon brojnih junačkih podviga Arthura na kraju strijeljaju. Poput mnogih filmova iz toga razdoblja, radnja *Obada*, premijerno prikazanog 1955. godine, vrlo se prikladno može pretočiti u kontekst tadašnje situacije u Sovjetskom Savezu. Šostakovičeva glazba dramatična je i dojmljiva poput samog filmskog scenarija, pronoseći herojsku glavnu temu, uz ponešto dopadljive, lake plesne glazbe, atipične za njegovu stvaralaštvo, ali i posve suprotne, tamne, emotivne i duboko proživljene glazbene trenutke. Ruski skladatelj Lev Atovmjan objedinio je odabrane

ulomke iz Šostakovićeve partiture, koju je uspio skladati bez ideoloških intervencija, u suitu, *op. 97a*. Poveznicu dvanaest stavaka, napisanih u jednostavnom trodijelnom obliku, čini pretežito tmurno ozračje. Najpopularniji osmi stavak, **Romanca**, izvornoga naslova *Mladost*, opojna je i dirljiva skladba sentimentalnog ugođaja, kao svojevrsni prikaz revolucionarnog duha glavnog junaka, ali i njegove ljubavi prema glavnoj junakinji Gemmi.

Unatoč primjedbama koje se odnose na pretjerani formalizam i cenzuru zbog uporabe modernih, politički neprikladnih skladateljskih tehnika, armenski skladatelj **ARAM HAČATURJAN** (1903.-1978.) bio je jedan od najcjenjenijih i najnagrađivanijih umjetnika iz doba Sovjetskog Saveza. Njegov se stil oslanja na pjevne melodije i domljiv ritam armenske narodne glazbe koje je u svojim orkestralnim, koncertantnim, komornim, glasovirskim, vokalnim i glazbeno-scenskim djelima vješto kombinirao s elementima zapadnoeuropske glazbe. Odanost načelima komunizma prikazao je Hačaturjan u baletu **Gajane**, premijerno izvedenom u Baletu Kirov, u ratno doba, 1942. godine. To je priča o ženi, beračici pamuka, udanoj za alkoholičara i propalicu Gika. Nakon što zapali farmu i otme njihovo dijete, Giko ozljeđuje Gajane, koju spašava dolazak pripadnika Crvene armije, za čijeg se vođu ona naposljetku udaje. Upravo je njihovo vjenčanje prilika za predstavljanje kolorističnih armenskih, gruzijskih i ukrajinskih plesova. O raskoši glazbenog sadržaja i njegovoj popularnosti svjedoči podatak da je skladatelj tijekom i nakon skladanja baleta „skrojio“ i tri orkestralne suite. Izvorno dio skupine etničkih plesova iz četvrtog čina baleta, nadaleko popularan **Ples sa sabljama** temperamentno je i neodoljivo ostvarenje koje stapa uporabu disonanci s furioznim, pozivajućim pokretom. Hačaturjanovo najprepoznatljivije djelo, utemeljeno na armenskom ratnom plesu u kojem plesači iskazuju vještinu plesa sa sabljom, šest godina nakon nastanka postalo je hit u Sjedinjenim Američkim Državama, oblikujući se u brojnim obradama i izvan područja klasične glazbe. Virtuoznu transkripciju za violinu i glasovir, ne narušivši karakter skladbe, napisao je glasoviti violinist Jascha Heifetz.

ZORAN SIMJANOVIĆ (1946.) srpski je skladatelj koji je karijeru počeo u nekoliko *rock*-grupa, posvetivši se pisanju pjesama za brojne izvođače i festivale. Završio je Muzičku akademiju u Beogradu, a od 1993. predaje na Fakultetu dramskih umetnosti. Od 1975. godine, kad je počeo skladati za film, televiziju i kazalište, napisao je glazbu za šezdesetak filmova, među kojima i za brojna proslavljena kinematografska ostvarenja. **Petrijin venac** iz 1980. pripada u sam vrh filmova redatelja Srđana Karanovića, uz Gorana Paskaljevića, Gorana Markovića, Lordana Zafranovića, Rajka Grlića i Emira Kusturicu, predstavnika tzv. *praške škole* u tadašnjoj jugoslavenskoj kinematografiji. Glavnu ulogu u

filmu glumila je Mirjana Karanović, a film je, ovjenčan Velikom zlatnom arenom u Puli, snimljen prema motivima iz istoimene knjige Dragoslava Mihailovića. Radnja filma prati događaje u malom rudarskom mjestu u predratno, ratno i poslijeratno vrijeme (Drugi svjetski rat); to je priča o životnom putu nepismene žene sa sela i tri muškarca koje je voljela, simbolizirajući čovjekovu snagu i pobjedu. Simjanovićeve **tema** iz filma zorno prati ugođaj i tematiku filma, ilustrirajući to primjenom karakterističnog balkanskog melosa koji je u zvuku violine pronašao idealno izražajno sredstvo. Proslavio ju je violinist Aleksandar Šišić, a svježinu udahnuo upravo Nemanja Radulović izvedbama na svojim koncertima i snimkom na nosaču zvuka *Journey East*.

Talijanski skladatelj **VITTORIO MONTI** (1868-1922.) bio je cijenjeni violinist, mandolinist i dirigent, najpoznatiji po operetama i zabavnim melodijama. Rođen u Napulju, školovao se na Konzervatoriju *San Pietro*, gdje je studirao violinu i kompoziciju. Studij je nastavio u Parizu, godinama svirajući s Orkestrom *Lamoureux*, a iako je stekao ugled kao dirigent, odlučio je posvetiti se skladanju i podučavanju violine i mandoline. Autor je knjige o umijeću sviranja mandoline te nekoliko skladbi za violinu i orkestar. Montija je bez sumnje proslavio **Čardaš**, rapsodična skladba nastala 1904. godine, koja se u cijelosti oslanja na mađarski folklor, točnije na poznati mađarski *csárdás*. Izvorno skladana za violinu ili mandolinu i glasovir, poput brojnih omiljenih repertoarnih skladbi doživjela je brojne obrade za orkestar i različita solistička glazbala. Zahvaljujući blještavilu, virtuoznosti i izmjenama tempa karakterističnim za stari mađarski ples, Montijev **Čardaš** ubrzo je postao omiljen među uglednim violinistima i nastavlja očaravati slušatelje sve do danas.

Nakladnik: Koncertna dvorana Vatroslava Lisinskog

Za nakladnika: Dražen Sirišćević, ravnatelj

Producentica programa: Ana Boltužić

Urednica: Ana Boltužić

Autorica teksta: Bojana Plečaš Kalebota

Lektorica: Rosanda Tometić

Oblikovanje, grafička priprema i tisak:

Intergrafika TTŽ d. o. o., Zagreb

Naklada: 700 primjeraka

Cijena: 20 kuna

www.lisinski.hr

Play it again

*Igudesman i Joo unose nadrealno
u koncertnu dvoranu!
Vrlo su muzikalni, angažirani
i neizmjereno zabavni!*

*Terry Jones, komičar
(Monty Python)*

IGUDESMAN & JOO

19. prosinca 2015.

CAN CAN

FRANCUSKA NOĆ
KONCERTNI SPEKTAKL S PLESOM, PJENUŠCEM...

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCIJENJIV DOŽIVLJAJ INVALUABLE EXPERIENCE

VALENTINA FIJAČKO KOBIC sopran
DUBRAVKA ŠEPAROVIC MUŠOVIC mezzosopran

ANTONIA DUNJKO sopran
DOLORES LEKO sopran
PAVAO MAŠIC orgulje

IVO LIPANOVIĆ dirigent
SIMFONIJSKI ORKESTAR HRT-a

DAN DVORANE
29. prosinca 2015.

*Glazba izlazi iz njihovih
srdaca. Pjevaju kao jedan,
i to s vidnim zadovoljstvom.*

Freie Presse

30. SIJEČNJA 2016.

BEČKI DJEČACI TAKO MALI, A TAKO VELIKI

Manolo Cagnin DIRIGENT

LISINSKI SUBOTOM UVIJEK LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ!

GRAD ZAGREB

CROATIA OSIGURANJE
osiguranje 1854

Zagreb
moj grad

tportal.hr

KONCERTNA DVORANA CONCERT HALL

LISINSKI

NEPROCJENJIV DOŽIVLJAJ INVARIABLE EXPERIENCE